

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL E. B. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2016 m. liepos 20 d. Nr. 242-277
Vilnius

Lietuvos bankas gavo E. B. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2015 m. lapkričio 19 d. – 2016 m. lapkričio 18 d. draudimo laikotarpiui tarp pareiškėjo ir draudiko buvo sudaryta gyventojų turto draudimo sutartis (*duomenys neskelbtini*), kuria buvo apdraustas gyvenamasis būstas ir kilnojamas turtas. Gyventojų turto draudimo sutartimi šalys taip pat susitarė dėl draudimo apsaugos draudimo liudijime nurodytam turtui, esančiam už draudimo vietos ribų, taikymo, nustatydamos, kad draudimo sutartimi, be kitų draudimo liudijime išvardytų draudimo objektų, esančių už draudimo vietos ribų, yra apdrausti mobiliojo ryšio telefonai plėšimo, dužimo ir skilimo atveju.

2016 m. sausio 9 d. buvo pavogtas pareiškėjui priklausantis mobiliojo ryšio telefonas „iPhone 6“. Draudikas, vadovaudamasis gyventojų turto draudimo sutarties sąlygomis, numatančiomis, kad draudimo išmoka mokama tik mobiliojo ryšio telefono plėšimo atveju, atsisakė mokėti draudimo išmoką dėl 2016 m. sausio 9 d. telefono „iPhone 6“ vagystės.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko sprendimu nemokėti draudimo išmokos, kreipėsi dėl ginčo nagrinėjimo nurodė, kad draudimo sutarties šalims susitarus dėl maksimalaus (visų rizikų) draudimo varianto gyventojų turto draudimo sutarčiai taikymo, draudėjui sudaromas klaidingas įspūdis, jog turtas yra draudžiamas nuo visų įvykių. Pareiškėjo teigimu, draudikas nepagrįstai atsisakė mokėti draudimo išmoką tuo pagrindu, kad Vilniaus miesto apylinkės prokuratūroje yra pradėtas ikiteisminis tyrimas ne dėl mobiliojo ryšio telefono plėšimo, o dėl vagystės. Pareiškėjas nurodė, kad ankstesnė draudiko atsisakymo mokėti draudimo išmoką priežastis buvo Vilniaus miesto apylinkės prokuratūros atsisakymas pradėti ikiteisminį tyrimą, kuris buvo pradėtas po pareiškėjo skundo. Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, pareiškėjas Lietuvos banko prašė rekomenduoti draudikui 2016 m. sausio 9 d. įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti draudimo išmoką dėl mobiliojo ryšio telefono vagystės.

Draudikas atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi nurodė, kad gyventojų turto draudimo sutarčiai yra taikomos Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 614 (toliau – Taisyklės) sąlygos, aiškiai nustatančios mobiliojo ryšio telefonams teikiamos draudimo apsaugos apimtį. Draudikas pabrėžė, kad jo atsakomybė yra sutartinė ir kad draudimo apsaugos ribas nustato šalių sutartos draudimo sutarties sąlygos.

Draudikas teigė, kad administruojant 2016 m. sausio 9 d. įvykį nebuvo nustatyta plėšimo (Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 180 str.) fakto, t. y. nebuvo nustatyta fizinio smurto panaudojimo prieš pareiškėją, grasinimo panaudoti fizinį smurtą, galimybės priešintis atėmimo (pvz., nukentėjusio tyčinio nugirdymo, apsvaiginimo, įmaišant į gėrimą migdančių ar kitaip svaiginančių medikamentų) aplinkybių. Draudikas pabrėžė, kad gyventojų turto draudimo liudijimo Nr. IS 186059 papildomose sąlygose „Draudimo apsaugos už draudimo vietos ribų paketas“ įrašyti visi už draudimo vietos ribų esančiam turtui suteikiamos draudimo

apsaugos atvejai. Atsižvelgdamas į tai, draudikas pabrėžė, kad pareiškėjo nurodytos aplinkybės, jog draudėjui yra sudaromas klaidingas įspūdis dėl draudimo sutartimi teikiamos draudimo apsaugos apimties, yra nepagrįstos.

Draudikas nurodė, kad 2016 m. sausio 9 d. įvykis neatitinka draudimo sutartimi nustatytų draudžiamųjų įvykių sąlygų, todėl draudikui nekyla pareiga pareiškėjui dėl šio įvykio mokėti draudimo išmokos.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kyla dėl gyventojų turto draudimo sutartimi teikiamos draudimo apsaugos apimties ir draudiko atsisakymo mokėti draudimo išmoką dėl 2016 m. sausio 9 d. mobiliojo ryšio telefono „iPhone 6“ vagystės pagrįstumo.

Vertinant pareiškėjo draudiko atžvilgiu keliamą reikalavimą dėl draudimo išmokos mokėjimo, pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad draudimo sutartimi draudikas įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti draudėjui arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Taigi, remiantis šia teisės norma, taip pat Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 2 straipsnio 33 dalimi ir 98 straipsniu, draudikui pareiga išmokėti draudėjui ar kitam trečiajam asmeniui draudimo išmoką atsiranda tik įvykus įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytam draudžiamajam įvykiui. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas teisės aiškinimo ir taikymo praktikoje konstatavo, kad draudimo sutartimi suteikiama draudimo apsauga nėra absoliuti – draudikas prisiima ne visą įmanomą, bet ribotą draudimo riziką, o suteikiamos draudimo apsaugos ribos nustatomos draudimo sutartyje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus kolegijos 2015 m. gegužės 22 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015; 2014 m. balandžio 23 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-229/2014).

Šiame kontekste taip pat pažymėtina, kad galiojantys teisės aktai leidžia draudikui nusistatyti prisiimamos draudimo rizikos ir teikiamos draudimo apsaugos ribas – atvejus, kada mokama draudimo išmoka. Sudarydamas draudimo sutartį draudikas pasiūlo sąlygas, kurios apibrėžia jo prisiimamą riziką, ir pagal tai apskaičiuoja draudimo įmokos dydį. Jeigu sutarties sąlygos yra parengtos aiškiai ir suprantamai, jos neturi būti aiškinamos plečiamai, kadangi priešingu atveju nepagrįstai būtų išplečiama draudimo sutarties sudarymo metu prisiimtų įsipareigojimų apimtis.

Nagrinėjamu atveju gyventojų turto draudimo sutarties sąlygos buvo įtvirtintos draudimo liudijime ir Taisyklėse, kurios yra sudėtinė draudimo sutarties dalis. Kasacinio teismo jurisprudencijoje nurodoma, kad draudimo taisyklėse yra įtvirtintos standartinės sąlygos, o draudimo liudijime nurodomi konkrečią sutartį individualizuojantys duomenys (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. gegužės 3 d. nutartis, priimta civilinėje byloje 3K-3-315/2006; 2009 m. birželio 15 d. nutartis, priimta civilinėje byloje 3K-3-257/2009)

Pažymėtina, kad individualias draudimo sutarties sąlygas nustatančiame gyventojų turto draudimo liudijime nurodyta, kad šalys susitaria dėl papildomos draudimo apsaugos už draudimo vietos ribų taikymo. Draudimo sutarties sąlygose, įtvirtinančiose nuostatas dėl papildomos draudimo apsaugos taikymo, detalizuojami atvejai, kada draudikas mokės draudimo išmoką,

draudėjui patyrus nuostolį dėl konkrečiai draudimo liudijime išvardytų draudimo objektų (namų turto, grynųjų pinigų, mobiliojo ryšio telefonų, dokumentų, vertybių ir kt.) praradimo. Draudimo liudijime aiškiai nurodoma, kad draudimo apsauga mobiliojo ryšio telefonams teikiama tik plėšimo už draudimo vietos ribų ir dužimo bei skilimo atvejais.

Remiantis draudimo liudijimo duomenimis, pažymėtina, kad draudimo sutarties šalys susitarė dėl Taisyklių sąlygų draudimo sutarčiai taikymo. Taisyklių 51.4.2 papunktyje nustatyta, kad plėšimu pripažįstamas apdrausto turto pagrobimas, kai panaudojamas fizinis smurtas draudėjo ar jo šeimos narių atžvilgiu, arba grasinama jį panaudoti, arba kitaip atėmus galimybę nukentėjusiam asmeniui priešintis.

Nagrinėjamu atveju Taisyklių 51.4.2 papunkčio nuostatas sistemiškai aiškinant su draudimo liudijime nurodytomis draudimo sutarties sąlygomis, darytina išvada, kad draudžiamuoju įvykiu, kuriam įvykus draudikui kyla pareiga mokėti draudimo išmoką, laikytinas įvykis, kai apdraustas mobiliojo ryšio telefonas yra pagrobiamas, panaudojant fizinį smurtą draudėjo ar jo šeimos narių atžvilgiu, grasinama šį smurtą panaudoti arba kitaip atimama galimybė nukentėjusiam asmeniui priešintis. Remiantis Taisyklių 75.1 papunkčiu, pažymėtina, kad draudimo sutarties sąlygos numato, jog įvykis visais atvejais laikomas nedraudžiamuoju, jeigu jo priežastis buvo apdrausto turto pametimas, dingimas ar palikimas.

Atsižvelgiant į nurodytas draudimo sutarties nuostatas, svarbu pažymėti, kad draudimo sutarties sąlygos, nustatančios mobiliojo ryšio telefonams teikiamos draudimo apsaugos ribas, yra suformuluotos taip, kad nekyla abejonių dėl šių draudimo sutarties sąlygų turinio ir prasmės. Šiame kontekste taip pat pažymėtina, kad pareiškėjas supažindinimo su draudimo liudijime ir Taisyklėse nustatytomis draudimo sutarties sąlygomis aplinkybių neginčija. Atsižvelgiant į tai, ir, įvertinus aplinkybę, kad draudimo sutarties sąlygos, nustatančios mobiliojo ryšio telefonams teikiamos draudimo apsaugos ribas ir draudimo išmokos mokėjimo dėl mobiliojo ryšio telefono praradimo atvejus, yra išreikštos aiškiai ir suprantamai, negalima teigti, kad šios sąlygos pareiškėjui buvo netikėtos (siurprizinės). Todėl, remiantis nustatytomis aplinkybėmis, ir, atsižvelgiant į draudimo sutarties sąlygų pareiškėjui tinkamą atskleidimą, darytina išvada, kad pareiškėjo nurodytos aplinkybės dėl draudimo sutartimi teikiamos draudimo apsaugos neapibrėžtumo ir draudimo sutarties sąlygų klaidinančio pobūdžio yra nepagrįstos.

Vertinant 2016 m. sausio 9 d. įvykio atitiktį gyventojų turto draudimo sutartyje nustatytoms draudžiamųjų įvykių sąlygoms, pažymėtina, kad šio įvykio aplinkybių aprašymas yra pateikiamas 2015 m. kovo 9 d. Vilniaus miesto apylinkės prokuratūros nutarime panaikinti nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą (toliau – Nutarimas). Nutarime nurodoma, kad pareiškėjas „parodė, kad 2016 m. sausio 9 d. apie 23 val. Trakų g. 2, Vilniuje, klube „Endles“ išsikvietė taksi ir laukdamas užsnūdo. Kai prabudo, pamatė nueinantį nepažįstamą vyrą, visi daiktai buvo vietoje. Išėjęs į lauką pastebėjo, kad dingęs jo mobiliojo ryšio telefonas „iPhone 6“, kokiomis aplinkybėmis telefonas dingo, nežino.“ Nutarime nurodoma, kad tikslinga pradėti ikiteisminį tyrimą pagal BK 178 straipsnio 1 dalį.

BK 178 straipsnio 1 dalis nustato nusikalstamą veiką – vagystę – kvalifikuojančius požymius. Plėšimo požymiai yra įtvirtinti BK 180 straipsnyje. Pažymėtina, kad BK 180 straipsnio 1 dalyje įtvirtinti plėšimą kvalifikuojantys požymiai iš esmės yra pakartojami Taisyklių 51.4.2 papunktyje.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas paaiškinimuose dėl požymių, pagal kuriuos atibojamos plėšimo ir vagystės veikos, nurodė, kad „turto pagrobimas vagystės būdu nuo plėšimo skiriasi tuo, kad kaltininkas, įgyvendindamas savo nusikalstamą sumanymą, nenaudoja nukentėjusiojo atžvilgiu nei fizinio, nei psichinio smurto, nei atėmimo galimybės nukentėjusiajam asmeniui priešintis. Tais atvejais, kai kaltininkas turtui pagrobti panaudoja fizinį smurtą prieš nukentėjusįjį, jo veiksmai kvalifikuojami kaip plėšimas. Kaip plėšimas kvalifikuojami ir veiksmai, kai svetimas turtas pagrobiamas grasinant tuoj pat panaudoti fizinį smurtą arba kitaip atimant galimybę nukentėjusiam asmeniui priešintis. Grasinimas gali būti išreiškiamas žodžiais ar veiksmais, taip pat be grasinančių žodžių ar veiksmy, o pasinaudojant ar sukuriant situaciją, kuri yra bauginanti,

kelianti nerimą ar saugumo trūkumą nukentėjusiajam“ (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. balandžio 20 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 2K-73/2007; Lietuvos Aukščiausiojo teismo teisėjų senatas nutarimas Nr. 52 „Dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose“).

Vertinant Lietuvos bankui pateiktus įrodymus, pažymėtina, kad nei Nutarime, nei pareiškėjo draudikui ir Lietuvos bankui pateiktuose paaiškinimuose nėra nurodyta aplinkybių dėl fizinio smurto pareiškėjo atžvilgiu panaudojimo, taip pat grasinimo jį panaudoti ar galimybių pareiškėjui priešintis atėmimo aplinkybių. Lietuvos bankui pateiktuose dokumentuose taip pat nėra įtvirtinta duomenų, kad pareiškėjui buvo sukurta situacija, kuri buvo bauginanti, kelianti nerimą ar saugumo trūkumą. Lietuvos bankui pateiktuose dokumentuose nurodoma, kad pareiškėjas nežino mobiliojo ryšio dingimo aplinkybių. Šiame kontekste taip pat pažymėtina, kad pareiškėjas fakto, kad mobiliojo ryšio telefonas „iPhone 6“ buvo prarastas dėl vagystės, o ne dėl plėšimo, neginčija.

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai negali patvirtinti apdrausto telefono plėšimo aplinkybių, ir remiantis duomenimis dėl ikiteisminio tyrimo pagal BK 178 straipsnio 1 dalį dėl mobiliojo ryšio telefono „iPhone 6“ vagystės pradėjimo, darytina išvada, kad telefono praradimo priežastimi nelaikytinas jo plėšimas. Kadangi 2016 m. sausio 9 d. įvykis neatitinka draudimo sutartimi nustatytą draudžiamąjį įvykį, kuriam įvykus draudėjui turi būti mokama draudimo išmoka, atlyginanti nuostolį dėl apdrausto mobiliojo ryšio telefono praradimo, sąlygų, draudiko sprendimas atsisakyti pareiškėjui mokėti draudimo išmoką dėl 2016 m. sausio 9 d. įvykio yra pagrįstas, o pareiškėjo reikalavimas dėl draudimo išmokos mokėjimo yra atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo E. B. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Reguliuojamos rinkos priežiūros skyriaus
viršininkas, pavaduojantis Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Vaidas Cibas